

Vzpomínka na Jiřinu Šiklovou

17. 6. 1936 - 22. 5. 2021

Před šesti lety jsem několik měsíců intenzivně připravovala natáčení našeho celovečerního dokumentu *České kořeny ve Vancouveru* (nakonec vznikly dva 80minutové díly).

S časem, který se blížil k termínu odletu, moje nervozita stoupala: Koupit pro náš malý filmařský tým drahé letenky maximálně ekonomicky, nic nesplést. Let do zámoří po dlouhé době, šestnáctidenní natáčení rozplánované na každý den po hodinách. Dát dohromady všechny detaily s vytipovanými osobnostmi, které se měly ocitnout před naší kamerou. Získat si jejich důvěru, zaslat jim všechny potřebné informace, mít cestu připravenou po všech dalších stránkách. Stovky mailů přes oceán, desítky telefonátů snad denně všude možné doma. A byl čas poslat i tiskovou zprávu o chystaném natáčení a osobnostech, které dokument zachytí, do médií. Není divu, že moje nervy byly často k prasknutí, jak se čas krátil. Snad půl hodinky na to, co se tisková zpráva rozlétla do světa, přišel první ohlas – od paní Šiklové.

Místo očekávaného projevení zájmu čtu se zděšením její věty:

Strohým a nevybíravým způsobem se na mne obořila, jak to, že mezi vybranými českými osobnostmi z Vancouveru není jméno Markéty Stankiewicz?!? Její dlouholeté úžasné přítelkyně? S několika vykřičníky a otazníky.

A že tato dáma má obrovské zásluhy o českou literaturu v Kanadě a jestliže ten film bude bez ní, ať si paní Šiklovou nepřejeme, že náš film všude, kde to jde, znechtí a pomluví... Tak nějak ten mail vyzněl. Zůstala jsem jako opařená, a přiznávám, že jsem se vlastně pod tlakem okolností rozplakala. Tak drsný způsob jsem od ženy, které jsem si vážila, nečekala.

Vzápětí mne pojala zlost. Naše natáčení je naše, a já mám vše už téměř hotovo, dny přesně rozdělené, kdy, kde, s kým a jak, časy na dlouhé přejezdy, minimální časová rezerva, ba takřka žádná - atd... A jméno paní Stankiewicz? Kde ji mám hledat? Přiznám se, že jednou či dvakrát jsem je někde zaslechla, ale shodou všech možných okolností mi nikdo nikdy neřekl, nenaznačil, že by to bylo jméno zvláště důležité. Ani v různých zdrojích, s kterými jsem pracovala, jsem na ni nenarazila. Vancouver je přeci jen daleko.

Lovím tedy znovu v internetu a až po drahé chvíli vylovím jediný trochu vydatnější článek - snad na webu Radia Praha. Čtu a uznávám, že by to mohla být zajímavá osoba. Do Kanady totiž před Sametem od nás vyvážela, texty Václava Havla, Ludvíka Vaculíka a dalších.

Překládala je a učila o nich na univerzitě..a také silný osobní příběh začínající odchodem z republiky v roce 1948. Jenže, jak dedukuji, té dámě může být kolem 90 let!

Co s tím, bude možné ji ještě do natáčení zařadit? Kam a kdy, ale hlavně - bude ona dostatečně schopna se toho účastnit? Pro starší osoby je několikahodinové nebo i celodenní natáčení značně náročné psychicky i fyzicky. A bude se jí chtít?

Opatrným mailem jsem paní Šiklové odpověděla a naznačila svoji obavu - a také se zeptala na kontakt, a zda tato dáma mailuje..

Odpověď přišla vzápětí: Moje obavy naprosto nejsou na místě, paní Markéta mailuje a prý loni ještě lyžovala (!) - mail na ni s univerzitní koncovkou byl připojen.

Zvážila jsem možnosti změny programu a vyslala na danou adresu informativní mail a dotaz, zda by se paní Stankiewicz chtěla zúčastnit natáčení pro České kořeny...

Týden nic nepřicházelo. Vystrašená paní Šiklovou, začala jsem shánět jiný kontakt: Zjistila jsem od spisovatele Jana Drábka z Vancouveru, se kterým jsme také měli natáčet, že se s paní Stankiewicz dobře znají. Poslal mi na ni jiný mail. Ani z toho však odpověď nepřicházela. Když už jsem se ale do toho dala, nakonec nezbylo nic jiného než požádat na dálku pana Drábka, zda by se s paní Stankiewicz nespojil sám a aby jí naši prosbu tlumočil. Místo a čas že by bylo nejlepší spojit s natáčením u něj doma, když už se znají. Až tento tah konečně vyšel – a teď už to zkrátím: Za pár dní jsme s kolegy přicestovali do Vancouveru a začal náš připravený maraton. Po několika dech a plno úžasných dojmech jsme se u pana Drábka setkali s neuvěřitelně vitální, upovídanou paní Markétou, která nás, čtyřicátníky-padesátníky zahanbovala svou energií a optimismem. (Narozena 1927.) Dozvěděli jsme se od ní nejen její úžasný příběh, který je zaznamenán v našem filmu. (Ba dokonce jeho část dnes tvoří úplný začátek dokumentu, jeho výrazné otevření...) ale ještě jsme se u jejího vyprávění všichni nasmáli. A nakonec užasli, když pravila, že příští rok poletí opět do Evropy, ve Frankfurtu si půjčí auto a bude objíždět příbuzné v Česku a v Polsku...

Mrzelo mne pak, že paní doc. Šiklová nemohla přijít v Praze na premiéru našeho dokumentu. České kořeny ve Vancouveru v krabičce na DVD jsem jí zaslala poštou domů. Po čase se mi lakonicky ozvala, že děkuje a že je to dobré....

Od té doby ale uteklo pár let. Došlo i k několika krátkým setkáním, a i v občasných mailových reakcích bylo cítit uznalý zájem paní Šiklové o naši další práci. My s kolegy jsme ale jejímu rozzlobenému mailu, který mne tak vyburcoval a vlastně donutil k zásahu do hotového natáčecího plánu, navždy vděční. Markéta Stankiewicz a její vyprávění se staly třešničkou mezi dalšími příběhy. Okořenily celý film milým humorem a zároveň významným obsahem. (Dnes je její jméno již i mezi příběhy Paměti národa.) Dámy, díky vám oběma, a dnes zejména paní Jiřině, která nám svoji milou přítelkyni takto "dohodila", a na kterou budu po této historce vzpomínat vždy v dobrém.

Martina Fialková, v Praze 23. 5. 2021